

Lilla ordspråksboken av Sigge Strömberg

Det här är en transkribering av Siggas text som följer NUS (Nisses Uttalsriktiga Stavning). Innehållet följer Siggas text men stavningen är ändrad. I ett fåtal fall har extra kommentarer satts till. Siggas kommentarer finns inom parentes () medan mina kommentarer finns inom hakparentes []. Johan Schalin har skannat in texten (se den skannade texten).

222

LILLA ORDSPRÅKS-
BOKEN

(ordstäus-*transon*, tecken och ty-
den på Lappkråkspråk.

Sigge Strömberg
Hindersby.

Sida 1:

Högfärdn e åå slikan aart att han slåår senn härri snart.

Int e fatimagan åå neevär heldär.
Kvardags grann e helgdas sjiti.
Såm luusn i tjärubyttn. (langsam)
Stoor i munn såm ein prest å ein hunn.
Te sjärtn såm sjärun fåår haar hon bådi hööst å våår.
Såm te sjiti i smöri. (vara efterhängsen)
Kva illa ryktas fåår sellan nattkvarteer.
Täär fick du för att du sparka griisn.
Toom i huvu me liiti vit å smaal i baatjin såm eitt spit.
Illvedri kåmbär nääär sooti brinnär undi gryytån.
He ventar regn nääär kattån liggär me kullan undi se.
Tu fåår suupågär bisi me byykanveetå i tjoolana.
Ein kaar vidär oorden såm oxn vidär hoornen.
Såm i hunnloppåna. (i dilemma)
I haraloppåna. (räddhågad)
Vååren ha kåmi nääär tjititjool roopar.
Prestsettjin e båtnlöus.
Allt ska man nu fåå hör innan ööråna sjäris åå.
Grann såm grannas grinden.

Sida 2:

Me kocko i knuutan e bröllåp ti vent.
Me lynhöörni uut fåår du sii hånå snaart. (undre duksnibben)
Me goo troo å breid föötär gaar man fast yvi vatn.
Synd me kräätji men kvar e piiskån.
Nöjttär kvaga skrapar knuutan best.
Såm oppvext i tunnån å mata djinu språndji. (långtänkt, dum)
Vääl i väpplindjin å staan i staaren. ???
Te grannast viisån e sellan lang.
Djift de så fåår du viti dett – nääär du djoord he så bihöövs e inga.
Roos inga daain innan natten ha kåmi.
Såm glupi hundar, saa bröllåpskottjin. (snåla gäster)
Myglått bröö djevär betär lygnå. (sångröst)
Speijiln e faarlitt selskaap.
Oobjudi djest staar dören nest.
Liibärstickå å malärtsknopp driivär sjitun uut taar värman

opp. (efter frossa)
Fulldär takaposa e dubbel väälmaåga.
Let hestn fundeer såm haar stoort huvu.
Kruusa fålk e inga härskaap.
Gloos inga opa natjitt så bliir du blindär.
Ryssen e alti ryss fast han å steiktis i smör.
Slåtrå i huvu såm ein höuta roovå.
Nesaviis hundar fåår rivitt sjinn.

Sida 3:

Såm flåti i skrädarn. (snålhet vid bordet)
He e inga ti sleik fören he ha droppa.
Täär fick du för att du bledra me tungån. (skadeglädje)
Medan man ventar opa te grööna förfaars te sjööna.
(onödigt fördröjande vid skörd)
Indjin så dååli såm i djiftasskurun å ingan så goo såm tå han
liggär i liik.
Man ska int roop hej fören man e yvi bettjin.
Hunntjuut bådar liikriia.
Första stidji e siiarfoot.
(viktig iakttagelse vid bröllop och begravning.
Vänsterfot kvinnlig, högerfot manlig, då hästen antingen för
likvagn
eller bröllopsschäs /drog/ tog första steget ut från gården.)
Öögånknyckån – dödsbåd i slekten.
Svarthest i dröömån – illa båda.
Kårpskrään i knuutan – sårgliga dagar.
Yyl i tuutn – otuursam rejså.
Iikoorn opa tatji – eildsvåådå ti vent.
Kocko i hagan – ventanåår för flickan.
Kocko me skvatär i nebbn – brååskå me bruden.
Sjarår i heddjin – iilakt skvaaldär i stuvun.
Sjarår opa backan – illistått frimand.
Flågmöurår i bastån – regni näära.
Hev myrtn i gölvi – bliir tu utan kroonå.

Sida 4:

Regn å blååst i bröllåpsdaa – grååtliiv å oolyckå.
Soolsjiinsregn i kroonå – lycklitt å riikt.
Tapp rindjin frammför prestn – ootroo ti vent.
Grääl i maltmastån – tröugjesa ööl. [maltbastån ?]
Lyss i huvu – sårjin kåmbär.
Lyss i kleedren – bedröövelsär å fatidoom.
Eild i svipun – aavundsjuuk grannar.
Sengnåjså juulnatt – liggseedstresu rågteig.
Byyspring åm juuldaa – tjäru opa nesa-
Svarttin i nyyåårslyckå – sårgär å bedröövelsär.
Småågröus i nyyåårslyckå – mytji riikedoomar.
Uglår i nyyåårsnatten – oofriid å kriig.
Sjellsoord i trettåndaa – oovennär heila ååri.
Hindriksdaa veends bjöörn i iide å vintärn staa sãm halv.
Kattjaam å gamalungkaar reckär sellan yvi mars.
Langfriidaagsjest haar sårg i sinn.
Pååskmårån haar sooladans.
Narr å narras så mytji du vil – första å siista höör narras
til. (april)
Valgåmes eild djör froodå å reinär somar.
Sjuublåmstärnatt djevär flickan visså. (Johannenatt)
Eiji lingåntuuvå lyysär alti rööast.
Våår båån å aadras snoorungar.
Kröusånåår e djiftasåår.

Sida 5:

Krusidullär å spitsar döl sellan armoodi.
Aktsamt tal djör ingen ill.
Kåmoodi å böös lagar tråssgååln höug.
[kåmoodågår=höugfäardågår]
Tåm småå gryytåna posar foortast.
He e så mang svengar i kadriljn.
Aprillsnöö e betär en fååragöö.
Regni e näära nää kalvan bendär me råmpån i vedri.
Ja undrar saa flundrån åm dejddån e ein fisk.
Näär heddjin bloomar ska liini såås. [sååas] (göra i rättan

tid)

I mörkni vexär roovåna.

Lyysmaskveeg e friidaa veeg. ??

Man ska inga sii sjenktär hest i gapi.

Rusi jölp e å ein jölp. [hjälp]

Raakt i öögåna e betär en baakryggstal.

Taa fast skvaaldri e fååfengt språndji.

HON SAA ... HAN SAA: BÅDI KLOOKT Å LEETVITUTT.

Spott opa masstjin så fåår tu napp. (Hindersby)

Me skryyti i bryysti – bara sjiitspigg i navan. (Hindersby)

Langär såm Pihlmans djeddån.

(ofta använt ordstäv efter smeden Pihlman i Hindersby)

It fisk å bröö så bliir du rööbruuså saa Sestu mommo.

(Hindersby)

[Må he va Bos-Sestu ellär Hosmas-Sestu ?]

Sida 6:

He morar å he buldrar men kvar e droppåna ?

(Hindersby ordstäv efter en dräng som ville ha regn i hötiden för att få frist i brådskan)

Tiggdär kaku mettar betär en stuli limpå.

(Hindersby ordstäv efter gamla Lisa Eriksson)

Ymnåt i rostan – droppar söötvörtn tjäckast. (Hindersby efter Ufferstu famo)

Piian i såånn å påjtjin i lullån. ? (ofta använda ordstäv efter Sestu mommo.)

Betyder: Flickan i sängen och pojken i vaggan)

He e ansvarsfullt arbejt saa Nystu faastär såm tårka skårpå.

(gammalt ordstäv efter Nystu Fredrika, Hindersby)

Dåållitt ti liv nää indjin döör saa Lappträsk graavgrevarn.

Ja taar de me djivalt, saa Satti. (gammalt ordstäv efter en som hette Satti

och vid vigseln med sin Maja använde egenritual)

No e he braa ti hav huvu yvi tatji, saa Lil-moor. (Hindersby-

gumma som blev

ordstäv efter sitt bak-fram tal)

No sörgär ja för tåm bitana såm gud itär. (Lil-moor)

Näär man djör illa så djör man vääl, saa Lil-moor, sparka åmkull Nystu tjäärån.

Han såm int vil liv så måå han döö, saa Oppstu-Gusta.

(gammalt Hindersby ordstäv efter Oppstu Gusta)

Våj, våj, nu too kattån ååtär ein tippå, saa Pihlman.

(Hindersby ordstäv efter smeden Pihlman)

Man må nu fåå liiti skåjj, saa Janni såm tjita piigan.

(Hindersby ordspråk efter Sestu Janni, en inbiten gammalungkarl)

No möörnar he me tiinn, saa Gaambelstu-mommo, åmm te halvroökt fläski.

(Hindersby ordspråk efter Gammelstu-mommo)

Näär pengan e sluut så haar du låddi kvaar. (gammalt ordspråk från Lindkoski by)

Int e hon snyggär men rasandi goo ti hav. (Bäckby)

Sida 7:

Oppsvelldär såm ein märafjåså, saa Snickar-Gusta åmm senn te mygelvååt salmbootjin.

(Hindersby ordspråk efter gamla Snickar-Gusta)

Ja vil spy å djölkas å krääkas å kast opp, saa Tjeeldas famo ååt dåktårn.

(gammalt Hindersby ordspråk efter Kåldas famo)

He va nu gröötn ti griin ååt, saa Maja såm ååt kliistär.

(Hindersby ordspråk)

Ein tuum opa ein nesa å tvåå aalnar ti lengden e nu inga ti tal åmm.

(gammalt Lappträsk ordspråk)

Breid i öögåna såm ein brääfinn. (gammalt Lappträsk ordspråk)

He va inga ti skryyt me bara ströming i magan å me mjöltjin såm eitt kalvdricka,

saa Ufferstu Emi. (Hindersby)

Grann ska aktas såm öögå, saa Ufferstu famo. (Hindersby)

Liitn vennliheit e å vennliheit, saa Ufferstu famo.
(Hindersby)

Fast vintern hur sakta skriidär så kåmbär matismesstiidär.
(gammalt Lappträsk ordstäv)

Matts veckär å Matts sleekär, saa moofa. (Hindersby)

Allt e he til kva såm rinnär fråån nesan i munn.
(Östnyländskt)

Såm ti lapp handskar i måånsjiin. (dåligt resultat, Hindersby
ordspråk)

Såm nääär fååri sjiitär opa neevri. (för mycket pratsam,
Hindersby ordspråk)

Kast tjepp i hunnhoop, så hånå såm he taar så kvinkar.
(gammalt Hindersby ordspråk)

Jäävlar i gresi å ormar i gröötfati, saa Sjöholm i pämilån.
(gammalt Labby ordspråk efter Sjöholm)

Veend te ludi uutååt så hindersbyddjin. (Lappträsk ordspråk)

He gaar bara såm nääär Maja vevär. (Hindersby)

[He gaar bara såm nääär fafa trallar]

Griinå å gliiså, saa Lilstu-moor ååt sånahåstråns handduukan.
(gammalt Hindersby ordspråk)

Åj tetta öödi, saa Billbackas hanin. (Norrby ordspråk)

sida 8:

Lyft tu så puustar ja, saa drendjin ååt huusbonn senn.
(Hindersby orspråk efter drängen Ville när Klinkas)

Vilivi så, saa Janne såm deila brennviine. (Lappträsk)

He va ein håla ti hav vedärkoorn, saa bonn ti befallningsmann
vidär brennviinspannån.

(Hindersby)

Hon kan nu bådi stuu å draa, saa Edla åm sveegärskan siin.
(Hindersby)

Måågbröö e inga grannbröö. (Lappträsk)

Nääär bröö bliir sluut så itär vi grööt, saa Pihlman. (gammalt
använt Hindersby

ordstäv efter smeden Pihlman från tiden för första
världskriget)

Vårån e nu slikån såm hon e, saa Aarstu famo åm sånahåstrån.

(ofta använt Hindersby ordspråk)

Man får tå aldär va sãm man vil, saa Nyystu-moobro tralla pålkan i tjörkan.

(gammalt Hindersby ordstäv)

No e tu menn nu, saa Peetn hulld galtn i råmpån. (Hindersby)

He va bara sãm ja fårga, saa Kalle sãm sjöut siidnsvansar.

(Hindersby)

Håjå – all tiliika, saa Kalle Nyman. (Hindersby) ??

Sjuttifem penni kåstar te daain, saa Bæri-Ant ååt hånå sãm bjöud stassjuuss.

(gammalt Bäckby ordstäv efter Bæri-Ant)

Näär ni kåmbær heim så slåår ni ååt idär ein redigär, saa Snickar-Gusta

ååt talkådjestren. (Hindersby – menas sup)

Kvem ha tala ? saa Pihlman näär bastån hadd brånni.

(ofta använt uttryck efter Pihlman, Hindersby)

Allti hankar he ti betär, saa bonn näär tackån laamba.

(Hindersby)

He va eitt reislitt spadataag, saa Janni sluuka djirsn.

(gammalt Lapträsk ordstäv)

He blei inga åå, saa Mattas Heikk – beit huvu åå Stoorstu laambi.

(gammalt Hindersby ordspråk)

Sida 9:

Slikan sjuujäädrans trillå, saa Vendla – ååka iiskuli i bäänbackan.

(gammalt Hindersby ordspråk)

No ha ja nu kuna men sii he ha nu fari, saa Janni i lesförhööri. (Hindersby)

He va inga ti slepp för tå ha ja noo flaatna, saa Janni sãm stytta smiditatji.

(Hindersby-Bäckby)

Nå sii nu ha hon laga se ååtär, saa Bärqvist näär tjelindjin dingla i fyllån.

(gammalt Hindersby ordspråk efter smeden Bärqvist)

Kva sku nu ja sãm int hadd tiid ein gangå, saa Lisa ååt

lumpåbisin

såm kåm me skammlitt annbuud. (Hindersby)

Härriguud, å hakan opa, saa piigan ååt bonn såm kåm inn i nattboodån. (Hindersby)

Harakrantjin å myddjin beit hindersbyddjin i ryddjin.

(gammalt skällsord för Hindersbyborna från de andra byarna i socknaen)

Sanindjin e beck, joo, saa Stein-Gusta.

(gammalt omtyckt ordspråk efter Stein-Gusta, bosatt i Harsböle före sin död)

Liitn i maatn men siir braa uut å arbeitar moot tvåå Tjeeldbyggar.

(gammalt omtyckt Hindersby ordspråk)

Åjs, va he heitt ?, saa Kajsa – kasta kookheitt vatn opa bisin senn. (Hindersby)

Såm me råmpån millan dörrn, saa Ville ååt mååin. (Hindersby)

Stööri härrskaap ha man siitt en ein fati klockari.

Soolen ska sjiin yvi all, saa värdinnan – deila nårsen.

Ludi i huvu såm pokarboonns bruuden. (omtyckt Lappträsk ordspråk)

Feitt å flåtått, saa bonn såm beit suggan.

Sida 10:

Kåmbär tu te veein, saa skrädarn ååt luusn.

Elendi opa elendi, saa te fati såm full opa tiggarn.

Sluut me vissla nu, saa bonn såm skar leppana åå se.

Eitt härrans liiv, saa te blind när te halta dansa.

Siista såm gaar, saa bonn när sjiithuusi brann.

Sidu Kalle måånan, saa piigan ååt flintn.

Tri Pokarpåjkar stampa trii piparkoorn i ein koparpannå.

(omtyckt ramsa eller talövning i snabbaste tempo)

Tu tuggar tårrt, saa Mooris-Heikk [?] när han va brugåm.

(gammalt Lappträsk ordstäv)

Bakett första bliir he allti betär, saa Jonas åmm knårn.

(gammalt ordstäv efter spelman Jonas, Hindersby)

Tookågari ha man siitt, saa piigan när drendjin drånkna.

Värrigari ha he kuna gaa, saa bisin me gumman i räavsaxen.
Me roga måätt, saa skrädarn sãm fick tvilingar.
Inga ti sörg fast kattån e maagär, saa Pihlman. (Hindersby)
Knyck ååt de så haar du – Pokarboons elfte buudi.
(omtyckt Lappträsk ordspråk)
Åj, kyt å flåt å flesk, saadrendjin åm juulen.
Sãm fååren i Jeppes brånn. (särskilt omtyckt ordstäv om
hindersbyborna)
Me te eina i fiskkoppån å te ana i brööspiti. (gångse uttryck
om skevande)
Vigulantär å mjuukär, saa piigan sãm full i lidi. (Hindersby)
Tjugu bjöud tãm men adærtån kneip ja, saa Kajsa sãm sååld egg
opa marknan.
Kvemm veit nu kvar drendjin tjeetis, saa Aarstu famo.
(Hindersby)

Sida 11:

SKAMMLÖUST – FUULT Å FÅÅNÅTT men sãm praatas entå:

Värri ha he kuna va, saa piigan sãm fick tvilingar.
Finn å faan e bröödär – te eina e sluugf å svart å te ana
glupi å röödär.
(gammalt ordstäv)
Aktin öögåna båån, saa moor sãm feis i askån.
Sãm pinnan i sjiitn. (om någon var högmodig utan orsak)
Första gangån op sãm sjärflickans brugåmmn. (oftast vid tal
om nya kläder)
Han sãm fiisn tjennd e noo fiisns venn.
Me brennviine i huvu e noo viti i bettjin.
Me steikflesk i pannån kan te riik kast te fati med spadi i
arshåli.
Grann å sjiinand sãm hunnballar i måånsjiin.
Heitari å heitari, saa piigan me drendjin undi feeldn.
No ha han (hon) å vari liitn å pillra i sjiitn.
Utan sjegg indjin kaar, saa piigan sãm bada drendjin.
Sluuk yti de bara, slika e inga bejnåt, saa drendjin åmm
kattfiisn.

Varmt å somarliikt, saa piigan – trampa i kuddlaapån.
Lyckå ti sjööss, saa faan ååt kattungan.
He e inga ti röör åmm för värri låftas he.
Siir du kvart tåm hengär, saa drendjin såm raambbla me
bastålvavan.
Eijji fiisn låftas inga.

Sida 12:

Me deig i krevun vexär tissan.
Leetvitutt å fjållått såm prestns piigan.
Inga så illa svarva, saa snickarn såm fick trilingar.
Våntån va värst, saa gamalpiigan såm sku döö.
Illmari såm Lindströms skreppåna. (mycket gammalt Lappträsk
uttryck)
Såm nää r ungdoomn graseerar, saa tjärindjin opa besshoornen.
Skriivfrimandi e näära nää r kåbbn tveettar bleckhoorne sett.
He va int så dåålitt sleppt me så krookå doon, saa piigan såm
smyygsåå opa drendjin.
Han såm e viskli bihöövär inga staa i skammen, saa piigan –
sparka bonn.
He låftas så heimsklitt, saa drendjin åmm pissisknuutn.
Me tissar såm gluggstoppår kan int faan hirt se, saa drendjin
i tindji.
Fast hon å liggär ypi såm ein gamal salmbook, så spåttar ja å
gaar förbii,
saa Gaambelstu mofa.
För femm penni me seck yvi huvu, saa drendjin ååt
marknanshojdån.
Tvåå epel å eitt päärån – he e flickans mää rån. (gammalt
Lappträsk ordstäv)
Nå he gaar nu allt mesama, saa brookå-Hilda – ååt te sjundi.
Vidär te stoor stein å språttji aalen täär såm trenun trampa
sparvn.
(elakt platsbesked vid för stor nyfikenhet – Hindersby)
Ja lagar ein kvitu – såm ska stoppas i baatjin opa all såm e
vitu.

(avsnoppande svar vid för stor nyfikenhet om arbete eller andra förehavanden)